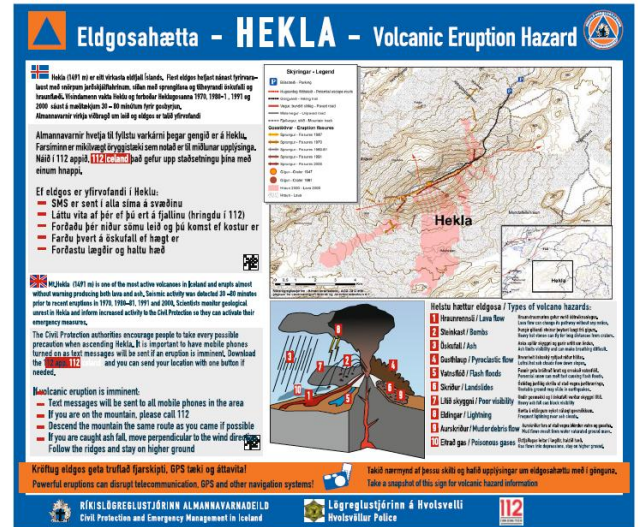

Hekluskilti

Nú á haustmánuðum var lokið við gerð skiltis þar sem varað er við hættunni sem fylgir eldgosi í Heklu. Hekla er eitt virkasta eldfjall Íslands og hefur lengi verið vinsælt til fjallgöngu. Þar sem flest eldgos í Heklu hefjast nánast fyrirvaralaust er mikilvægt að göngufólk á Heklu sé meðvitað um hættuna sem fylgir eldgosum.

Almannavarnir virkja viðbragð um leið og eldgos er talið yfirvofandi. Á skiltinu, sem er bæði á íslensku og ensku, er hægt að nálgast upplýsingar um mögulega hættu sem fylgja eldgosi og helstu viðbrögð. Skilti verða sett upp í nágrenni og við Heklu.

Verklagsreglur um móttöku erlends hjálparliðs

Rauði krossinn á Íslandi leiðir verkefni sem styrkt er af almannavarnaáætlun Evrópusambandsins og kallast Host Nation Support (HNS). Samstarfsaðilar í verkefninu eru auk Íslands, Pólland, Írland, Lettland og Finnland. Í verkefninu er skoðað hvernig þessi lönd eru í stakk búin til að taka á móti utanaðkomandi aðstoð í neyðarástandi. Almannavarnadeild ríkislögreglustjóra er samstarfsaðili Rauða krossins í verkefninu.

Nýverið var vinnufundur í hópnum á Írlandi þar sem samstarfsaðilar Rauða krossins ásamt fulltrúum almannavarna í löndunum komu saman til að kynna framgang verkefnisins og samhæfa það. Verið er að skoða laga- og reglugerðamhverfi, sem geta hindrað eða hamlað aðkomu erlendra bjarga til landanna í neyðarástandi. Þátttakendur í verkefninu munu halda skrifborðsæfingar í móttöku bjarga í neyðarástandi, þar sem boðleiðir verða æfðar og lög og reglugerðir skoðaðar með raundæmum.

Greining á útgjöldum við náttúruhamfarir

Eitt af því sem hefur verið að taka breytingum í skipulagi og viðbrögðum almannavarna, að lögð er áhersla á, að allt er varðar fjármál sé tekið til meðferðar strax í upphafi aðgera. Tilgangur þess er að auðvelda áætlun um opinber útgjöld og koma í veg fyrir ágreining og óvænt útgjöld eftir hamfarir. Þegar Samhæfingarstöðin (SST) er virkjuð er gert ráð fyrir að stjórnandi fjármála verði kallaður til sem hluti af því teymi sem starfar innan SST.

Þessum starfsmanni SST er ætlað að halda utan um tíma manna og tækja sem taka þátt í verkefnum vegna náttúruhamfaranna. Þá skal hann vera aðili að innkaupum og samningum vegna verktöku. Hvar hann kemur inn í innkaupaferlið, fer eftir stigi hamfaranna. Þá þarf fjármálahlutinn í ferlinu, einnig að taka á og vinna með bætur og kröfur sem gerðar verða. Að lokum er það áætlanagerð og utenumhald kostnaðar. Almannavarnadeild RLS hefur verið að vinna að því að koma þessum þætti í skipulaginu fyrir og gera fjármálin hluta af vinnunni strax í byrjun aðgerða. Hefur verið unnið með það á æfingum undanfarið. Verkefnið hefur fengið vinnuþétt NUK (Náttúruhamfarir undir kostnaðareftirliti).

Breytingar í Samhæfingarstöð og námskeið fyrir áhöfn

Nú á haustmánuðum voru gerðar talsverðar breytingar í Samhæfingarstöð almannavarna í Skógarhlíð. Röðun borða í stöðinni var breytt og var verkþáttaskipunin *Stjórnun – Áætlun – Bjargir – Framkvæmd* haft til hliðsjónar við þessar breytingar. Nú starfar áhöfnin í hópum við stór vinnuborð þar sem hver hópur hefur sitt borð og vinnusvæði sem nefnt er eftir viðkomandi verkþætti. Þessar breytingar fóru að mestu fram í október.

Til að fylgja þessum breytingum eftir var ákveðið að halda námskeið fyrir áhöfn Samhæfingarstöðvarinnar. Markmiðið var að þjálfra áhöfnina í nýju verklagi í stöðinni. Þetta er þriggja daga námskeið þar sem blandað var saman fyrirlestrum og skrifborðsæfingum. Það var haldið í fyrsta sinn dagana 19.-21. nóvember og endurtekið 3.-5. desember. Nú hafa um 40 manns lokið þessari þjálfun.

Nú þegar hefur verið ákveðið að endurtaka námskeiðið 21.-23. janúar og 4.-6. febrúar á næsta ári. Að því loknu verður það metið hvort þörf er á að endurtaka námskeiðið oft.

Frá skrifborðsæfingu á námskeiði í Samhæfingarstöðinni.

Íbúafundur í Örafum

Miðvikudaginn 11. desember hélt Veðurstofa Íslands íbúafund í Örafum til að kynna fyrstu niðurstöður úr hættumati vegna flóða eða hlaupa tengdum eldgosum í Örafajökli. Fundurinn var vel sóttur. Starfsmaður almannavarnadeildar fór í upphafi fundar stuttlega yfir skipan almannavarnamála og gerð viðbragðsáætlana. Síðan kynntu starfsmenn Veðurstofu niðurstöður hættumatsins og Magnús Tumi Guðmundsson fór yfir gossögu Örafajökuls. Að erindum loknum svöruðu framsögumenn fyrirspurnum fundarmanna bæði varðandi hættumatið og jafnframt varðandi eldvirkni í Örafajökli og viðbúnað og gerð viðbragðsáætlana.

Samráðshópur áfallahjálpar á Norðurlandi

Haustsamvera samráðshópa á Norðurlandi var haldin 14. október í Safnaðarheimili Sauðárkróskirkju. Samráðshópar frá umdæmunum á Blönduósi, Húsavík, Akureyri og Sauðárkróki báru saman bækur sínar og fjölluðu um ýmis praktísk mál og reynslu hópanna, bæði af æfingum og áföllum, sem hóparnir hafa komið að. Kynntar voru áfallaáætlanir í grunnskólunum í Skagafirði.

Í ljós kom að mikilvægt er að hafa áætlanir tiltaks þegar áföll dynja yfir, einnig hafa áfallaráð skóla tekið á málum. Tveir fulltrúar frá almannavarnadeildinni voru á samverufundinum og voru með stutta æfingu og dæmi um hugsanlega aðkomu samráðshópanna að alvarlegum atburði.

Uppskeruhátíð áætlanar og styrkja - Evrópusamvinna

Þann 22. nóvember síðastliðinn var vegleg uppskeruhátíð í Hafnarhúsinu við Tryggvagötu, þar sem haldið var upp á samstarf Íslands og Evrópu í gegnum samstarfsáætlanir ESB. Á 20 ára tímabili hafa Íslendingar fengið yfir 200 milljónir evra (um 32 milljarðar íslenskra króna) í styrki og hafa þeir farið til fyrirtækja, stofnana, skóla, félagasamtaka og einstaklinga. Um 50 verkefni voru kynnt á hátíðinni.

Eitt þeirra var neyðaraðgerð Íslensku alþjóðabjörgunarsveitarinnar, sem fékk styrk úr almannavarnaáætlun ESB þegar sveitin fór til Haiti árið 2010 til björgunarstarfa eftir stóran jarðskjálfta. Einnig var kynnt FutureVolc verkefnið, sem almannavarnadeild ríkislögreglustjóra er þátttakandi í.

Hópslysaæfing í Borgarfirði

Rauði krossinn á Íslandi hafði forgöngu um að halda hópslysaæfingu í Borgarfirði laugardaginn 19. október síðastliðinn. Þátttakendur í æfingunni voru frá Rauða krossinum, lögreglu, björgunarsveitum, heilsugæslu og slökkviliðum. Þátttakendur komu alls staðar að úr Borgarfirði og Dölum og af Akranesi. Starfsmenn almannavarnadeildar ríkislögreglustjóra voru með fræðslu og stýrðu skrifborðsæfingu daginn fyrir æfinguna og fylgdust síðan með vettvangsæfingunni á laugardeginum.

Flugslysaæfing á Húsavík

Þann 5. október var haldin flugslysaæfing á Húsavíkurflugvelli og var það í fyrsta sinn sem slík æfing er haldin þar. Flugslysaáætlanir segja til um skipulag og stjórn aðgerða í kjölfar flugslyss á eða við flugvöllina. Fjöldi viðbragðsaðila tók þátt í þessari æfingu sem og undirbúningi og fræðslu sem haldin var í aðdraganda æfingarinnar þann 3. og 4. október. Líkt var eftir flugslysi þar sem fjöldi farþega slasast og unnið eftir flugslysaáætlun flugvallarins.

Við æfinguna var virkjuð aðgerðastjórn, sem stýrði aðgerðum undir forustu lögreglustjórans á Húsavík, vettvangsstjórn með þátttöku verkþáttastjóra og aðstoðarmanna þeirra, en áætlunin miðast við verkþáttaskipuritið SÁBF vegna aðgerða á slysavettvangi.

Samhæfingarstöðin í Reykjavík aðstoðaði vettvang í æfingunni. Verkefni í flugslysaæfingu eru afar fjölbreytt og felast m. a. í björgunar- og slökkvistörfum, bráðaflokkun, áverkamati og aðhlyningu slasaðra á vettvangi og flutningi þeirra á sjúkrahús. Þá reynir á boðunarpáttinn, samhæfingu aðgerða og samskipti, fjarskiptaskipulag, og í lokin rannsókn á vettvangi. Almannavarnadeildin er samstarfsaðili ISAVIA við undirbúning flugslysaæfinga. Í lok æfingar var farið yfir verklag og greint hvað betur mætti fara.

Bruni í Goðafossi

11. nóvember síðastliðinn var Samhæfingastöðin í Skógarhlíð virkjuð að beiðni Landhelgisgæslunnar vegna elds sem kom upp í Goðafossi um 70 sjómílar vestur af Færeyjum. Aðeins hluti áhafnar Samhæfingastöðvarinnar var kölluð út þar sem um afmarkað verkefni var að ræða. Fljótlega kom í ljós að skipverjar náðu að ráða niðurlögum eldsins og slökkva hann áður en hjálp barst. Landhelgisgæslan setti mikinn viðbúnað í gang sem samanstóð af þylum, flugvél auk varðskipsins Þórs.

Viðbragðsáætlun vegna Hvalfjarðarganga

Í byrjun desember var undirrituð viðbragðsáætlun fyrir Hvalfjarðargöng. Viðbragðsáætlunin kemur í stað eldri áætlunar sem var í gildi. Helsta breytingin er sú að þessi áætlun var sett upp í hefðbundið 12 kafla módel sem flestar séráætlanir hafa verið í síðustu ár. Fyrir vikið er einfaldara fyrir viðbragðsaðila að rata um áætlunina og finna það sem skiptir máli fyrir hvern og einn. Áætlunin er vistuð á heimasíðu almannavarna undir viðbragðsáætlanir.

Kynning á FutureVolc eldfjallarannsóknarverkefninu á Ítalíu

Eins og fram hefur komið er almannavarnadeild ríkislögreglustjóra þáttakandi í FutureVolc rannsóknarverkefninu. Í nóvember síðastliðinn voru frumniðurstöður úr verkefninu kynntar á alþjóðlegri ráðstefnu eldfjallaeftirlitsstofnanna, sem haldin var á Sikiley á Ítalíu. Rannsóknin leiðir í ljós að upplýsingar um hegðun eldfjalla á Íslandi skila sér ekki sem skildi til þeirra sem þurfa á þeim upplýsingum að halda. Í því sambandi má nefna almannavarna- og flugmálayfirvöld í Evrópu. Til skamms tíma voru íslensk eldfjöll ekki álitin veruleg ógn við öryggi almennings í Evrópu en það mat breytist með eldgosinu í Eyjafjallajökli í apríl 2010. Evrópsk yfirvöld, sem og almannavarna- og fyrirtæki, gerðu sér grein fyrir því að eldfjallaeyjan í norðri getur haft veruleg áhrif á daglegt líf milljóna manna á meginlandinu.

Síld í Kolgrafafirði

Í lok nóvember óskaði sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra eftir því að ríkislögreglustjóri tæki að sér að samhæfa störf vegna síldar í Kolgrafafirði. Á þeim tíma var talið að um 70.000 tonn af síld væru í firðinum og var talin hætta á að ástand sem skapaðist í fyrra kæmi upp aftur en þá varð stórfeldur síldardauði í firðinum. Ákveðið var að Hafrannsóknarstofnun og Landhelgisgæslan gerðu prófanir á því að smala síldinni með hvellhettum. Slíkar aðgerðir höfðu ekki verið reyndar áður eftir því sem best er vitað, en ákveðið var að ráðast í þær í ljósi þeirra miklu hagsmuna sem í húfu voru.

Notaðar voru svokallaðar Thunderflash hvellhettur en þær eru til dæmis notaðar til að kalla kafara upp úr sjónum. Hvellhetturarnar framkalla hávaða og titring neðansjávar en hafa ekki áhrif á yfirborðinu. Ekki varð vart við neikvæð áhrif á síldina – ekki varð vart við dauða síld í kjölfar þeirra.

Prófanirnar leiddu í ljós að þessa aðferð er hægt að nota til að hafa áhrif á síldina og verður reynslan frá þessum prófunum notuð í framtíðinni ef smala þarf síld úr firðinum.

Eins og staðan er í dag er ekki talin ástæða til frekari aðgerða að sinni enda er mun minna magn af síld í firðinum núna en var í fyrra.